

Dosarul nr. 2ra-2211/2019

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: Z. Talpalaru)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, A. Panov, G. Dașchevici)

Î N C H E I E R E

18 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Mandîș Iosif,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mandîș Iosif
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării
dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și încasarea prejudiciului
moral,

împotriva deciziei din 22 august 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 03 august 2018, Mandîș Iosif a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării
dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și încasarea prejudiciului
moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la 14 aprilie 2015 a împlinit
vârsta de 62 ani și reieșind din dreptul său constituțional cu privire la pensionare, s-
a adresat la CTAS Buiucani pentru stabilirea pensiei. În realizarea acestui scop, a
prezentat în original carnetul de muncă pe perioada anilor 1972-2015 și
certIFICATELE DE SALARII, pe perioadele de activitate în următoarele instituții publice:
Comisariatul de Poliție Hîncești în perioada anilor 1980-1989 ca anchetator;
Ministerul Finanțelor/Departamentul control financiar și revizie, Inspectoratul
Fiscal Principal de Stat și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a
Corupției în perioada anilor 1995-2003.

A relatat că documentele prezentate incontestabil confirmau stagiul său
special în serviciul public pe parcurs de 17 ani 2 luni și 8 zile, dintre care 9 ani 1
lună și 19 zile, constituie stagiul de muncă ca anchetator penal al MAI, iar 8 ani și
20 zile, constituie stagiul de muncă ca funcționar în Ministerul Finanțelor și în
Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției.

A declarat că activând în organele de poliție a avut permanent statutul de
funcționar public, conform art. 18 din Legea nr. 416 din 18 decembrie 1990 cu
privire la poliție, art. 31 din Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 și Legea
serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995, fapt ce presupune de la sine că stagiul

pe parcursul perioadei acestei activități este cotizat, acordând-i dreptul la o pensie de funcționar public.

A susținut reclamantul că prin decizia din 02 iunie 2015 CTAS Buiucani a dispus să-i acorde o pensie pentru limita de vârstă, indicând două motive din cauza cărora în viziunea lor nu poate beneficia de dreptul la pensie de funcționar public și anume: 1) perioada de activitate 1980-1990 în funcție de anchetator în cadrul MAI nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare în serviciul public, deoarece nu este prevăzută în Nomenclatorul autorităților publice și al funcțiilor publice din cadrul lor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004, cu modificările din 29 mai 2006 și în Clasificatorul unic al funcțiilor publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 151 din 23 februarie 2001, cu modificările efectuate la 21 iulie 2011; 2) în perioada sus menționată nu au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, moment preluat mecanic din art. 47 lit. e) a Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în care se nominalizează perioadele de activitate în serviciul public și care prevede: e) - activitatea în funcții de judecător, procuror sau ofițer de urmărire penală/ anchetator, precum și de aflare în serviciul militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne, dacă pentru perioadele respective au fost plătite contribuții sociale de stat obligatorii.

Nefiind de acord cu răspunsul respectiv, la 01 octombrie 2015 reclamantul a depus la CNAS o contestație, însă prin răspunsul din 02 noiembrie 2015 CNAS a susținut motivele invocate de CTAS Buiucani.

A menționat reclamantul că nefiind de acord cu răspunsul respectiv, la data de 01 decembrie 2015 a înaintat o cerere de chemare în judecată solicitând anularea deciziei CTAS Buiucani din 02 iunie 2015, însă prin încheierea din 07 decembrie 2015 cererea de chemare în judecată a fost restituită, în încheiere fiind menționat că acțiunea putea fi înaintată ori la Judecătoria Centru sau la Judecătoria Ialoveni, deoarece reclamantul locuiește în or. Ialoveni, iar la 24 decembrie 2015 cererea a fost înaintată după locul de trai.

Reclamantul a specificat că Judecătoria Ialoveni având pe rol cererea sa timp de o lună și jumătate, doar la prima ședință de judecată din 08 februarie 2016, a ajuns la concluzia că cererea a fost reținută spre judecare cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională și prin încheiere a dispus strămutarea cererii nominalizate spre examinare iarăși Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

A mai menționat că prin decizia din 07 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul, cererea fiind restituită spre examinare în fond, iar pricina a fost numită abia pentru 21 septembrie 2016, adică peste cinci luni de la repartizare și chiar la prima ședință de judecată instanța prin încheierea sa a încetat procesul pe pricina dată după înaintarea demersului reprezentantului CNAS, precum că nu se admite o nouă adresare în judecată împotriva aceluiași pârât, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri.

Prin decizia din 16 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul, casată încheierea din 21 septembrie 2016 a Judecătoriei Ialoveni și remisă cauza la rejudecare în primă instanță.

Instanța de apel a relatat că concluzia primei instanțe privind încetarea acțiunii contravine circumstanțelor cauzei, menționând că obiectul și temeurile acțiunilor sunt diferite.

Dosarul remis din nou spre rejudecare Judecătorei Ialoveni, la 28 decembrie 2016 a fost repartizat judecătorului A. Sandu, care a numit prima ședință de examinare a cauzei peste două luni și jumătate, la 15 februarie 2017.

Astfel, a invocat că peste 1 an, 2 luni și 15 zile de la momentul depunerii cererii, a început examinarea acesteia în fond, fapt prin care s-a încălcat grav prevederile art. 4 alin. (4) a Legii nr. 84 din 21.04.2011, ce stipulează că cererea de chemare în judecată se examinează în cel mult 3 luni de zile de la depunere.

Reclamantul a subliniat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 precedentul art. 47, precum și întreg capitolul VI a Legii nr. 156-XIV privind pensiile de asigurări sociale din 14 octombrie 1998 au fost declarate neconstituționale. Mai mult ca atât, actele legislative privind asigurarea cu pensii au fost obiectul controlului constituțional practic în fiecare an, începând cu 1997 și terminând cu anul 2001, și de fiecare dată au fost depistate încălcări, fapt ce demonstrează că legislația în acest domeniu era nedesăvârșită. Ca urmare a controlului nominalizat, prin Legea nr. 273-XV din 16 iulie 2004, precedentul capitol VI și art. 47 au fost înlocuite cu o altă redacție, ca în prezent, reieșind din cele reflectate mai sus, să se constate din nou momente neconstituționale a articolului dat, prin care se lezează drepturile de bază a cetățeanului, fapt ce încalcă flagrant unul din principiile esențiale din legislație: „Protejarea drepturilor, libertăților ale cetățenilor constituie componente obligatorii ale oricărui legislativ”.

A specificat că la momentul examinării cauzei în judecată să fie aplicate prevederile art. 121 Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate. Însă, la momentul examinării cererii în fond de către judecătorul A. Sandu, modificările din 16 decembrie 2016 a Legii, efectuate prin Legea nr. 290, au intrat în vigoare la 01 ianuarie 2017 și ca rezultat capitolul VI, inclusiv și art. 47 au fost abrogate, fapt care l-a lipsit de posibilitatea de a sesiza Curtea Constituțională pentru a efectua controlul constituțional, deoarece acest act deja nu mai exista la momentul examinării cauzei de către instanța de judecată, făcând astfel imposibilă aplicarea art. 121 Cod de procedură civilă.

Totodată, a declarat că dacă cererea de chemare în judecată pe cauza dată se examina în fond în termen rezonabil din momentul înaintării ei la 24 decembrie 2015, Mandiș Iosif pe parcurs avea posibilitatea să-și realizeze pe deplin dreptul său la justiție, inclusiv și prin aplicarea prevederilor art. 121 Cod de procedură civilă, Ridicarea excepției de neconstituționalitate. Dacă sesizarea Curții Constituționale în privința alin. e) a art. 47 în redacția indicată mai sus, se făcea pe parcursul anului 2016, atunci Curtea putea să se expună asupra neconstituționalității normei date până la abrogarea ei din 01 ianuarie 2017 și ca rezultat instanța de judecată avea tot temeiul ca prin hotărâre să oblige CTAS Buiucani să-i acorde pensia de funcționar public.

Reclamantul a mai indicat că prin tergiversarea examinării acțiunii reclamantului de către instanța de judecată, care în cele din urmă a avut influență directă la emiterea actului de refuz în acordarea pensiei de funcționar public, i s-au produs suferințe enorme psihice, morale și material, fiind lipsit de dreptul de a primi o pensie de funcționar public de 3500 lei, în loc de o pensie pentru limita de vârstă în mărime de 1900 lei, care nu-i ajunge nici pentru strictul necesar, iar pentru medicamente nici atât.

Conform prevederilor art. 4 alin. 3, 4, 6, 7) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei civile se repară de către stat din bugetul de stat și indiferent de vinovăția instanței de judecată, iar mărimea reparației a acestui prejudiciu se stabilește de instanța de judecată în funcție de circumstanțele în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, de complexitatea cauzei, de importanța procesului pentru reclamant. În urma constatării faptului încălcării nominalizate, instanța decide asupra acordării unei satisfacții echitabile în contul reparației prejudiciul moral și material.

Astfel, reclamantul a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a unei cauze civile de contencios administrativ, încasarea de la bugetul de stat în beneficiul lui Mandîș Iosif a prejudiciului moral în sumă de 200 000 de lei, cauzat prin această încălcare (f.d. 2-6).

Prin hotărârea din 02 ianuarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea; a fost constatată încălcarea dreptului lui Mandîș Iosif la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile în ordine de contencios administrativ intentată la 01 decembrie 2015 cu privire la anularea deciziei din 06 februarie 2015 a CTAS Buiucani, mun. Chișinău și a fost dispusă încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Mandîș Iosif a sumei de 6 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest pretențiile reclamantului au fost respinse ca neîntemeiate (f.d. 80).

Prin decizia din 22 august 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de Mandîș Iosif; s-a admis cererea de apel declarată de Ministerul Justiției și s-a casat integral hotărârea din 02 ianuarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că reclamantul nu a solicitat vreodată urgentarea examinării pricinii în temeiul art. 192 Cod de procedură civilă, astfel încât acesta a aprobat tacit toate acțiunile întreprinse de autoritatea judecătorească. Or, singurul fapt al respectării procedurii de către instanțele de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi apreciată ca fiind o tergiversare a examinării cauzei, cu atât mai mult că termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea principiilor nominalizate, termenul rezonabil fiind doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și astfel, nu poate prevala asupra celorlalte componente.

La caz perioada de examinare nu poate fi pusă exclusiv în sarcina instanțelor judecătorești, or, conform raportului Judecătorei Hîncești sediul Ialoveni, ședințele de judecată au fost numite în intervale rezonabile, însă ședința de judecată din 26 iulie 2016 a fost amânată la cererea părții în proces, astfel pentru a nu încălca dreptul participantului la proces la apărare, instanța a fost nevoită să admită cererea respectivă.

Totodată, pe parcursul examinării cauzei civile nominalizate de două ori a fost declarat recurs împotriva încheierilor emise de instanța de fond, iar în conformitate cu prevederile art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă (în vigoare la data declarării recursurilor nominalizate), recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Instanța de apel a indicat că acest termen nu poate fi apreciat ca tergiversarea procesului, or, este un termen acordat instanței ierarhic superioare pentru

verificarea sub toate aspectele legalității și temeiniciei actelor judecătorești contestate, emise de instanțele ierarhic inferioare, termen necesar pentru realizarea efectivă a drepturilor reclamantului.

La 14 octombrie 2019, Mandîș Iosif a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat și încălcat normele de drept material și procedural, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, au fost apreciate arbitrar probele, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, pe când prima instanță a dat o apreciere corectă materialului probator în coroborare cu actele cauzei.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 22 august 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 23 septembrie 2019 (f.d. 135), dar la actele cauzei nu se regăsește dovada recepționării de către părți a copiei deciziei motivate.

Astfel, recursul declarat la 14 octombrie 2019, este în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Mandîș Iosif, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Mandîș Iosif nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are

caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Mandiș Iosif, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Mandiș Iosif, împotriva deciziei din 22 august 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Galina Stratulat